

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 17 mei – 12:00 uur d.d. 18 mei

5.1.2e & 5.1.2e Directie Communicatie. Vragen? Mail naar 5.1.5 @minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Kwetsbare 60-minners die geen prik hebben laten zetten 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- Media noemen de gisteren aangekondigde versoepelingen 'geen grote verrassing' en benoemen vooral welke maatregelen vanaf woensdag worden losgelaten ('dit kan er weer vanaf woensdag'). Commentatoren stellen dat Nederland voorzichtig weer 'teruggaat naar normaal'. NRC wijst ook op de kritiek op de keuzes die het kabinet maakt: "Sportscholen wel, musea niet. Sekswerkers wel, cafés niet", aldus de krant die enkele 'tegenstellingen' opsomt.
- Ernst Kuipers is 'opgetogen' door de huidige ontwikkelingen. Voor verdere versoepelingen is het nog te vroeg, maar als het aantal nieuwe corona-opnames in ziekenhuizen de komende zeven dagen op dezelfde voet blijft dalen, zijn nieuwe versoepelingen vanaf volgende week volgens hem mogelijk.
- Enkele virologen laten aan BNR weten dat het een 'aanvaardbaar risico' is om verdere versoepelingen door te voeren voor mensen die volledig zijn gevaccineerd. Ze verwijzen daarbij naar de nieuwe richtlijnen van de CDC (het Amerikaanse RIVM) over geen afstand meer houden en geen mondkapjes meer dragen. OMT-lid Andreas Voss is kritisch op de conclusies van het CDC: "In Nederland zijn we nog lang niet zo ver dat we de maatregelen kunnen loslaten voor gevaccineerden." Volgens hem verschilt de beschermingsgraad erg per vaccin en kun je het virus ook na een inenting nog steeds overdragen.
- 'Veel kwetsbare mensen lieten geen prik zetten' kopt AD vanochtend op de voorpagina. De GGD meldt dat van de 1,5 miljoen mensen die op basis van een medische indicatie de afgelopen weken zijn opgeroepen voor een coronavaccinatie, er slechts 670.000 een afspraak hebben gemaakt. Het RIVM 'tast in het duister' over de reden waarom 60-minners met een medische indicatie zo weinig komen, aldus de krant.
- De Gelderlander sprak met verschillende mensen die al een vaccin in de arm hebben gekregen, terwijl ze eigenlijk nog niet aan de beurt zijn. De krant concludeert dat 'brutaal voordringen' voor een coronavaccinatie kinderlijk eenvoudig blijkt; "...Sommigen melden zich aan via de GGD en zeggen dat ze door de huisarts zijn aangemeld op basis van een medische indicatie. De uitnodigingsbrief die dat moet bewijzen is formeel nodig op de priklocatie, maar daar wordt dus niet altijd om gevraagd." Ook via ziekenhuizen zou het men lukken om voor te dringen; "...via een aanmeldlink die de ziekenhuizen verspreiden naar hun eigen medewerkers. Deze link blijkt veelvuldig aan te klikken, waardoor ook vrienden van personeelsleden zomaar een afspraak kunnen maken. Als die afspraak online is gemaakt, worden er verder geen vragen gesteld." Volgens de krant is er voor 60-plussers wel een strenge controle.
- Media schrijven dat er 'nog veel onduidelijk' is over de mondkapjesdeal tussen Sywert van Lienden en het LHC. Van Lienden komt maandagmiddag met een reactie via Twitter, evenals zijn stichting. Dé vraag die Van Lienden daarin niet beantwoordt is: 'Hoeveel heeft hij verdiend met de deal? Terwijl dat volgens journalisten en algemeen publiek op Twitter nou juist dé vraag is die beantwoordt dient te worden.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte

- Uit een gesprek met minister Grapperhaus en staatssecretaris Keijzer maakt de Horeca Alliantie op dat horecabedrijven die een recente negatieve coronatest of een vaccinatiebewijs voor gasten verplicht stellen, in juni mogelijk kunnen rekenen op meer versoepelingen dan bedrijven die dit niet doen. Het kabinet zou op dat beleid aansturen.

Vaccinatiecampagne

- 'Veel kwetsbare mensen lieten geen prik zetten', kopt AD vanochtend op de voorpagina. De GGD meldt dat van de 1,5 miljoen mensen die op basis van een medische indicatie de afgelopen weken zijn opgeroepen voor een coronavaccinatie, er slechts 670.000 een afspraak hebben gemaakt. Een woordvoerder van het RIVM bevestigt dat het onder de medisch kwetsbare 60-minners 'bepaald niet stormloopt' met het maken van afspraken.
- De Gelderlander sprak met verschillende mensen die al een vaccin in de arm hebben gekregen, terwijl ze eigenlijk nog niet aan de beurt zijn. De krant concludeert dat 'brutaal voordringen' voor een vaccin kinderlijk eenvoudig blijkt ('het vaccinatieplan blijkt zo iek als een mandje'); "Terwijl zestigplussers nog wachten op een prik, hebben tal van jonge mensen dankzij een leugentje of een kleine list al wel een eerste prik gekregen. Sommigen melden zich aan via de GGD en zeggen dat ze door de huisarts zijn aangemeld op basis van een medische indicatie. De uitnodigingsbrief die dat moet bewijzen is formeel nodig op de priklocatie, maar daar wordt dus niet altijd om gevraagd." Ook via ziekenhuizen zou het men lukken om voor te dringen; "...via een aanmeldlink die de ziekenhuizen verspreiden naar hun eigen medewerkers. Deze link blijkt veelvuldig aan te klikken, waardoor ook vrienden van personeelsleden zomaar een afspraak kunnen maken. Als die afspraak online is gemaakt, worden er verder geen vragen gesteld." Volgens de krant is er voor 60-plussers wel een strenge controle. De Gelderlander haalt reacties op bij de GGD in Gelderland-Zuid en VWS.

- [De Volkskrant](#) schrijft dat -mocht de Gezondheidsraad adviseren AstraZeneca ook weer aan vijftigers toe te dienen- dat advies weleens 'te laat kunnen komen' om er gebruik van te maken. Zowat alle vijftigers zijn namelijk al gevaccineerd tegen de tijd dat het advies verschijnt, schrijft de krant. Voor het gevraagde nieuwe advies wil de Gezondheidsraad de uitkomst van enkele onderzoeken afwachten. "De commissie is aan de slag, maar is gewoon nog niet klaar" zegt een woordvoerder van de raad tegen de krant. "We zijn een wetenschappelijk instituut. Als we klaar zijn, zijn we klaar." Sinds maandagavond kunnen inwoners die zijn geboren in 1965 (55 of 56 jaar oud) een afspraak maken voor hun eerste prik. Bijna elke twee dagen komen nu mensen uit een volgend geboortjaar aan de beurt om een afspraak te maken.
- Volgens Reuters zegt een ingewijde dat Janssen de levering aan de EU van deze week heeft gehalveerd. De Europese Commissie wil dat niet bevestigen. Een woordvoerder beaamt wel dat er "een tijdelijke vermindering" is. Die wordt "vrij spoedig opgevangen", heeft de commissie van Johnson & Johnson begrepen. In de VS kampt Johnson & Johnson met aanhoudende productieproblemen en die zijn ook nu weer de bron van de vertraging, zegt een Brusselse bron.
- Het vaccin van Pfizer/BioNTech mag langer in een koelkast worden bewaard. Tot nu toe was de richtlijn dat een outdooid flesje hooguit vijf dagen in de koeling kon blijven, bij temperaturen van 2 tot 8 graden boven nul. Na die vijf dagen zou het flesje moeten worden weggegooid. De termijn wordt nu verruimd naar 31 dagen. Het EMA is maandag akkoord gegaan met een aanpassing van de regels. De verlenging geeft vaccineerders meer flexibiliteit, verwacht het EMA.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

- De WHO maakt zich zorgen over de besmettingsgolf in de Seychellen omdat meer dan 60% van de hele bevolking al volledig gevaccineerd is met Sinopharm en AstraZeneca - beide goedgekeurd door de WHO. 33% van de nieuwe besmettingen vonden plaats onder volledig gevaccineerden. Zo'n 80% van alle mensen die zijn opgenomen in het ziekenhuis was nog altijd niet gevaccineerd of had een onderliggende ziekte. Onder de doden bevonden zich ook geen volledig gevaccineerden. De WHO wil de coronadata van de eilandengroep onderzoeken. Zowel de regering als de WHO zegt dat er geen reden is te concluderen dat de vaccins niet of minder werkzaam zijn.
- **ANVR-directeur Frank Oostdam** vindt dat Nederland PCR-coronatests voor vakantiegangers gratis zou moeten maken, net zoals dat in verschillende andere landen al het geval is. "Nu moeten mensen een commercieel testbedrijf zoeken, maar dat betekent dat je wordt opgezadeld met hoge kosten...", aldus Oostdam. Hij wijst er ook op dat reizigers hiervoor niet bij de GGD terecht kunnen. De voorzitter wijst er ook op dat de Europese Commissie lidstaten oproept om deze tests gratis te maken voor reizigers. "In landen zoals Duitsland en Frankrijk is dat al zo. Maar minister De Jonge heeft al een paar keer gezegd dat hij het er niet mee eens is en dat hij dit niet gaat doen. Volgens hem tornt dat aan het verdienmodel van testorganisaties. "Daar zakt mijn broek vanaf, want die testbedrijven zijn er net en hopelijk over een halfjaar niet meer. Wij, de reisbranche, hebben al zestien maanden buikpijn van onze verdienmodellen. Dit is werkelijk een drogreden." Volgens hem zou zo'n commerciële test op zijn minst één keer gratis moeten zijn. "En als dat al niet kan, dan moet er vanuit de overheid een maximumprijs komen op tests. Die moet dan aanzienlijk lager zijn dan de commerciële prijs die er nu voor wordt gevraagd." Ook benadrukt hij dat er niet gediscrimineerd mag worden tussen mensen die gevaccineerd zijn en mensen die dit niet zijn.
- Via de social mediakanalen van VWS komen opvallend veel berichten langs over het versoepelen van specifieke maatregelen. Denk aan vragen als: 'Wanneer worden de mondkapjes afgeschaft?' 'Waarom gaan de zonnestudio's niet open?' 'Waarom mag je buiten niet sporten met een groep maar binnen in een sportschool wel?' 'Waarom mag sekswerken wel?' Via de social mediakanalen van minister De Jonge komen berichten langs van mensen die willen weten wanneer bepaalde voorzieningen weer open mogen, zoals de binnenspeeltuin, musea en de voetbalcompetitie.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge komen relatief veel opmerkingen langs van mensen die willen kiezen welk vaccin ze krijgen, waarbij benadrukt wordt dat de 60-65 groep hierin 'benadeeld' wordt omdat zij het AstraZeneca-vaccin 'moeten krijgen'. Ook vragen verschillende mensen waar hun uitnodiging blijft omdat ze eigenlijk een uitnodiging van de griepprik zouden krijgen. Het maken van een afspraak zou ook nog steeds veel moeite kosten, zowel telefonisch als online. Via Facebook komen vooral veel berichten langs van mensen die zich afvragen wanneer ze geprikt gaan worden. Dit zijn voor het grootste deel mensen die normaal gesproken ook een uitnodiging voor de griepprik zouden krijgen. Tot slot ook mensen die willen weten wanneer andere geboortejaren aan de beurt zijn.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge komen afkeurende opmerkingen langs over feestende voetbalsupporters bij Willem II, Feyenoord en FC Emmen.

Commentaar nieuwe versoepelingen

- AD blikt wat verder vooruit en schrijft dat als nieuwe mutanten geen roet in het eten gooien, dit najaar al groepsimmunitet bereikt kan worden. En indien de daling van het aantal besmette mensen in het huidige tempo doorzet, de volgende versoepelingen op 9 juni kunnen worden verwacht. NRC zet de 'tegenstellingen' bij elkaar om de kritiek die er op de keuze van het kabinet is samen te vatten: waarom sportscholen wel open en musea niet? Sekswerkers wel, maar cafés niet. **PVV-fractievoorzitter Geert Wilders** wordt erbij gehaald. Vorige week noemde hij de keuzes 'willekeurig'. "Als u zegt dat er binnen mag worden gesport, dan is de kans dat je daar besmet raakt groter dan in een restaurant, waar je niet beweegt, waar je zit", aldus Wilders. De **sekswerkers** zijn daarbij veelvuldig onderwerp van gesprekken leidt tot verbazing (en grappen) op social media. Tegen NRC geeft de branche aan een protocol te hebben

liggen om het werk veilig plaats te laten vinden. Dat stelt mondkapjes verplicht en bevat richtlijnen als: "Sekswerkers en klanten vermijden elkaars 'vochtige adem-zone' door werkzaamheden daar op aan te passen."

- **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers** is 'opgetogen' door de huidige ontwikkelingen. Hij staat 'volledig' achter de versoepelingen en noemt die 'verantwoord'. Verdere versoepelingen zijn volgens Kuipers op dit moment nog niet aan de orde –"je moet afwachten of deze trend zich doorzet". Maar als het aantal nieuwe corona-opnames de komende zeven dagen op dezelfde voet blijft dalen, zijn nieuwe versoepelingen vanaf volgende week mogelijk, meent hij. Hij wil niet zeggen welke dan het meest geschikt zouden zijn. "Dat is aan het RIVM."
- **Voorzitter Anneke van Zanen-Nieberg van NOC*NSF** noemt het kabinetsbeleid met betrekking tot buitensport "vreemd en kunstmatig". Ze wees er daarbij met name op dat mensen tot 27 jaar wel in teamverband mogen spelen, zij het onderling op de eigen club, maar daarboven niet. "Die leeftijds grens geeft toch een raar beeld op het veld." Blij was Van Zanen wel dat er meer ruimte komt voor binnensporters, zij het ook met veel beperkingen. "Maar eindelijk kunnen al deze mensen weer de zaal in. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat dit hard nodig is, de nadelige gevolgen voor de gezondheid van de betreffende sporters zijn enorm. We gaan nu voorzichtig weer de goede kant op."
- In reactie op de aangekondigde versoepelingen laten enkele virologen aan **BNR** weten dat het verantwoord is verdere versoepelingen door te voeren voor mensen die volledig zijn gevaccineerd. Ze verwijzen daarbij naar de nieuwe richtlijnen van de CDC (het Amerikaanse RIVM). Amerikanen die gevaccineerd zijn tegen het coronavirus hoeven in de meeste gevallen geen afstand meer te houden en geen mondkapje meer te dragen. Volgens immunoloog **Ger Rijkers**, (University College Roosevelt) bieden de vaccins voldoende bescherming om ook in Nederland bepaalde maatregelen los te laten. "Zowel de kans om het virus te krijgen als de kans om iemand anders te besmetten, is voor gevaccineerden minimaal. Als we puur kijken naar de werking en bescherming van een vaccin, dan is er ruimte voor versoepeling." **Louis Kroes, viroloog en hoogleraar Klinische Virologie aan het LUMC**, sluit zich daarbij aan. "We vaccineren omdat we weten dat de prik een aanzienlijke bescherming geeft. Het is niet 100 procent uitgesloten dat je het virus alsnog kan krijgen of overbrengen, maar dat is een beheersbaar risico." **OMT-lid en hoogleraar infectiepreventie Andreas Voss** is kritisch op de conclusies van het CDC: "In Nederland zijn we nog lang niet zo ver dat we de maatregelen kunnen loslaten voor gevaccineerden." Volgens hem verschilt de beschermingsgraad erg per vaccin en kun je het virus ook na een inenting nog steeds overdragen. Voss zet dan ook zijn vraagtekens bij de Amerikaanse aanpak.
- **Veldepidemioloog en Red Teamlid Amrith Baidjoe** uit bij Nieuwsuur zijn zorgen om de Britse variant. Omdat nog niet alle risicogroepen in Nederland zijn gevaccineerd en daarmee dus achterlopen op het Verenigd Koninkrijk. "We mogen daarom niet nonchalant zijn" [bij verdere versoepelingen].

Situatie in ziekenhuizen

- Het aantal opnames van coronapatiënten gaat "heel rap naar beneden" en dat is "fantastisch", zegt **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers**. Hij noemt de snelle afname goed nieuws voor de reguliere zorg. "Dit betekent dat je versneld allerlei programma's kunt hervatten", zegt hij. De inhaalslag kan snel worden uitgebreid. Een bed dat vrijkomt, kan een dag later worden gebruikt voor een andere patiënt, schetst Kuipers. Het zal wel een tijd gaan duren voordat de wachtlijsten zijn weggewerkt, want "de achterstanden zijn aanzienlijk". Volgens Kuipers liggen eind juni mogelijk 'nog maar' 1.200 Covid-patiënten in het ziekenhuis. "Momenteel is nog 41 procent van de operaties uitgesteld. En sommige daarvan moeten binnen zes weken uitgevoerd worden." Hoewel het ziekenhuispersoneel dus iets meer ademruimte heeft, blijft dat een extra belasting. Overall overheerst het goede gevoel: "Het is nog druk in de ziekenhuizen, maar ik ben echt opgetogen door de huidige ontwikkelingen!"
- **Veertien beroepsverenigingen van artsen en ander medisch personeel** pleiten in een brief aan de Federatie Medisch Specialisten, V&VN, minister Van Ark en minister De Jonge voor 'een plan en landelijke regie' om de 'berg' aan uitgestelde zorg weg te werken. "Momenteel wachten er naar schatting minimaal 140.000 Nederlanders op een operatie", zegt **Jaap Bonjer, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Heelkunde**. "We hebben te maken met een hoog ziekteverzuim. Bij ons nu zo'n 12 procent. Sommige mensen zijn al meer dan een jaar ziek. Alleen de acute zorg en zorg die binnen zes weken geleverd moet worden, kan soms nog beperkt doorgaan." Er is volgens hem meer capaciteit nodig in de ziekenhuizen. "Het is een breed gedragen brief vanuit veertien organisaties", zegt Bonjer. "Er moet nu gehandeld worden. Er zijn meer dan genoeg specialisten, die kunnen allemaal helpen. Ook specialisten die het niet zo druk hebben, omdat hun patiënten onderaan staan qua urgentie." De centrale regie hoeft VWS niet te regelen, maar wel initiëren. "En dan vervolgens per regio afspraken maken", zo stelt Bonjer.

Mondkapjesdeal Sywert van Lienden

- Media schrijven dat er 'nog veel onduidelijk' is over de mondkapjesdeal met **Sywert van Lienden**. Joop.nl stelt dat hij 'om de hete brij' heen blijft draaien. Dé vraag die nog niet is beantwoord: 'hoeveel heeft Van Lienden verdiend met de deal? Dat geluid is ook volop op social media te horen.
- Van Lienden liet maandag via Twitter weten dat de samenwerking met het LCH "transparant, gedocumenteerd en rechtmatig is gelopen". Ook stelde hij dat alle prijzen voor de mondkapjes via open berekeningen tot stand zijn gekomen en dat die zijn gedeeld met het ministerie. "Deze bestonden uit productiekosten plus een post om risico's op te vangen." Verder verklaarde Van Lienden dat de geleverde mondkapjes op gebied van onder meer kwaliteit en qua prijs wel degelijk voldoen aan de eisen van het LCH. "De gemaakte kwaliteitseisen zijn vastgelegd, en bij het niet halen van enige eis konden deze leiden tot voortijdige beëindiging van het contract. Uit alle informatie die beschikbaar is over het product is gebleken dat deze volledig veilig bevonden zijn voor gebruik in de zorg."